

Palpalayon

Um-umag jajit mamalong-ag usjajit mansusunud a Palpalayon. Kit hajaji mansusunud a inggaw Palpalayon, hiyaja Jalimag, Jannayon, Ginawjan, Vunungan kan Vyalanay. Os-ossa-an ji sunud ja un lalaki un mangngajan Vyalanay.

Kit si Jalimag, inasawan ji Ilimus. Ot awad kad jaji ujum a sunud na on, hatun kapon hin Jay-as hin na-ikamangan ja. Ot awad kad si Vyalanay, hajit tawid na un tapak un na-ikiyan, siyad innaa na pay. Ot awad ji ojon na un kawitan, nu manalan kanu, ay, umayaw hi annat a Vyalanay, inggaw kad, ay, man-illong kad hi Vyalanay, ivyanat na jit kawitan a ojon na, manullakuk kanu kad, hajit manvyang-uwana, siyad turungona. Ot isigisigi na latta un manadjadjalan. Ot insigun hijit um-umag jajit mamalong-ag, si Vyalanay kaysan hijin kapon ka-igorotan. Ot ji kan jijit mamalong-ag, hajit awit na un tapak, inggaw kanu kan Kapitan Piltangan Vyoawang. Ngim narigat sin satun nga *matrace* nu siyaji ji ojon Vyalanay gapu ta ulay hajin Ivoawang, aju mit innaa jan panay, tay manvya-at ja pay hajin kapon hijin *lowlands*, tay siyaji jin man-a-al-an jajit mamalong-ag ji taga-kordilyera osjajit gusi, panay, kan ja sinuglan, tay ija ngina-an ji jaji Insik a manlakus jin igid ji vyayvyay. Kit siyaji jin noka nga si Vyalanay, kaysan hijin ka-igorotan nga siya kanud nan-iganak hi ka-igorotan.

Kit si haja Jalimag kan ja Ginawjan, siyad nataynan hitun Palpalayon tay ummayaw jit sunud ja un kaysan. Ot awad kanu kad lalaki un umoy manvisita kan jija, umun-unan jatngon ja si Ginawjan.

“Pay yu man la-usan si Ginawjan, la-usan a nanggikos si sinuglan,” kana kanu kad. Tay awad tawid na un sinuglan.

Man-ugud kad jin lalaki, “Siyad iyak jojotkon Jalimag Palpalayon a nanggikos si vituwon,” kan ja kanu, ta hajit gajing na un vyalituk.

Tattan, awad kad si annat a Ginawjan, nangasawas tun kapon Jay-as. Ot siyad nan-iganak hijaton Tingguian sinat Abra.

Kit, awad kad si Jannayon, siyad kaga_lojan ja un mansusunud. Ta manangjang-ay kanu kad, kama kanus tuling ji vyannanayu un pumipiya ji jongol_l na. Nga hi Jannayon, siyad nangiganak hijaton annat a ka-Itnogan hinat parti nas tun Ajason, tay awad kad jan Iyajason a tagu, kagagalod ja. Un siya payon katovyagan ji salimong nu man-uggayam ja, kan ja manvyallaguyus ja, man-a_lvya-ab, ta kagagalod ja. *They have a very good voice*. Ot kama si umo-umoy nga siyad ginanakan na jajin kapon hinat Abra un tribun hajaji.

Kit si Bunungan mit un nangasawa payon hin kapon hin Jay-as, siya ud nangiganak hi jajin Ivinungan. Tay hajajin Ivinungan, hiyat kana un Vya-ay, Likuwan, ingganad Lakub. Tay siyaji ji um-umag jajit mamal_long-ag.

Kit awad kad si Jalimag ta namingsan a a_l-a_lgaw kanu, ininggaw kanu jajit vusul_l un umoy hi man_lung hinat Tonog. Nilam-itan ja kanu jajit annat a vusul_l. Os-ossa-an jit naviyag. Ta nalpu jas nat lagud us nad parti nad Pinokpok. Ot apag-isu mit a umoy hi Jalimag sit jagsiyan a umoy man-u_las. Ot ma-ilan kanu kad ji lalaki, mantatalu ji lalaki usjit lu-ut ta, ay, usjit kalullutan, po-nad jajit kayu. Ta sasaggana-ona un say-angon. “Ivya_los ku jaji vulun ku on!” kana kanu.

Man-u_las kanu man hi Jalimag mamalvyalikas un kana: “Yassuyas, asanak vyallavyagon, uwayonak asaw-on,” kan kanu ji man-u-u_las na.

“Ni, apay ji man-u-u_las jiji aya nga mamalvyalikas?” kan kanun jijit lalaki. Hajiton, jojonglona kanu latta nga siya payon a siyaji ji ugujon jit man-u_las, manulas kad si vyanga, hat nanongol_l na: “Yassuyas, asanak vyallavyagon uwayonak asaw-on,” kana kanu. Hajiton, nanparang jit lalaki.

“Ma-an-anon pay nat man-u-u_las nu? Aji ka manpakul_l ta asak hika patoyon. Man-u_las ka pay yan ana?” kana.

Man-ulas kanu hi Jalimag. Siya payon ji manongol na un kana un: “Yassuyas, agsanak vyallavyagon, uwayonak asaw-on,” kana kanu. Tinulagan jit lalaki on a, un, ta nas-om a unay kan Jalimag un piya-on nan asaw-on hi Jalimag.

Kit si Jalimag mit, niya-aspul jit ayat na hit lalaki ta siguru, gwapu ji mang-i-ila na nin a. Ot, “Nu tuttuwan piya-onak kan hika, kumamod kas tun gakos ku, ta umoy tas jin vovoloy, ika mamparang. Ta nu miyajayu ka akit kan sakon, ta mimmingol ja sunud ku, patayon jaka. Isu nga kumamod kas tun gakos ku,” kana. Hajit gakos na kad, vyalikos.

Tattan, kumakammod kanus gakos ud Jalimag ot umoy jas jin vovoloy. Hajin ma-ilan ja susunud na, nanlalayug ja kanun inlayug ja jajit kalasag kan say-ang. ‘Ey, asan yu pay ila-usan. Vinag-anak kan hiya si asawa ot inannugutak nga siya tun umoy na manpa-il-an hin vovoloy a ta tapnu tigammu na, ay, ipa-ila na pay ji kustun ayat na,” kana.

Kit si Jalimag, inggaw jit gawi, eh, tawid na un kaja-anan a gusi un mangngajan Kinji-ingnan nga siyad kapatgan ji gilasp. Inggaw jit noka na umvos a gajing. Gajing kad ya hajit porsilas un vyalituk nga inggaw hitu. Si ot jajit kinablas, jaja-an a ullayaw siyat tawid na. Ot majamjama kad hijiton, sumagmanun vulan a nan-asaw-an ja, injalan jiji asawa na on kapon Limus, ustun Pinokpok. Ot gapu ta malkayon hi Jalimag, na-id anak ja, majanagan. Ina kanu inkulub jit gajing kan ja kinablas. Ot awad kad jit kawayan a nankulub na, avuson na man ikulub inpajok nas jit lapat jijit nankuluvyan na. Ot naviyag jit kawayan. Kit hajit tawid na un gusi un Kinji-ingnan, idi timpun jijit panagprisidintin jijit Puyaw, umoy nanpamiting hitun Pinokpok. Ot man-ugud kanu: “Ivusnag yu amin jat kaja-anan a gusin ja manakom un natuvungan hi visi, ay, vyasi ta ilan jatun pukaw,” kana kanu. Hajit pukaw a kana, hajajit Amerikanu. (Ta timpun jin Amerikanu jin panagprisidinti na). Ot ivusnag ja kanu man ji, inmatunan na jit gusin hiyaji, ta tigammu na istorya na.

“Alan yu nat vyasin annat ta sakon mana-ug,” kan kanu jijit prisidinti. Ot ma-amin kanu man jit vyasi, “Alak tun gusin hiyatu ta kuwan jiji apu min Jalimag,” kana tay nalpus Vyanaw hi Jalimag. Ot aji na nakatkatling jajit tagu un inggaw hiji ta tuttuwan siyaji jin gusin jit Jalimag nga inpangajan na payon kan Jalimag iji alan na.

Ot hajajin istoryan hajaji, jingoḷ mis jajit mamalong-ag mi, nga vokon a inbinsyon nu aji nantinatinawid a istorya. Ot inggana sin satun, siyajin mangistorya-an mi, tapnu asan mi pay mali-uwan, kan tigammun jatun a-anak a misaḷsaḷunu kan jakami.

Hiyajin ka-istorya-an jajit mansusunud. Os-ossa-an ji anak ja, ay, ay sunud ja un laḷaki un mangngajan Vyaḷanay. Ot siyaji jin patingga na.

Recorded on December 4–5, 2006, in Kalinga, Philippines

Oral account by Barcelon Panabang

Transcription and Translation by Scott M. Saboy & Lawrence A. Reid

Assisted by Warren Panabang

Recorded and supervised by Michiyo Yoneno-Reyes

<http://www.ioc.u-tokyo.ac.jp/~yoneno/database.html>